

Nils Ragvaldsson: Tal om goternas historia

Talare	Datum	Plats
Nils Ragvaldsson Biskop i Växjö	12 november 1434	Koncilium i Basel

Omständigheter

Oversättning av Kurt Johannesson.

Under medeltiden bands Sverige ihop med det övriga Europa genom kyrkan. I de svenska skolorna och klostren läste man samma böcker som på kontinenten, och många svenskar studerade utomlands. Ibland fick dessa svenskar höra att de var "goter" eller barbarer som kom från ett fattigt land i den vilda Norden. Så uppstod ett minderverdeskomplex – och en önskan om att försvara och förhålliga Sverige.

Ett berömt exempel är ett tal som hölls av Nils Ragvaldsson, eller Nicolaus Ragvaldi som han kallades på latin. Han var biskop i Växjö och representerade den nordiske unionskungen Erik av Pommern vid ett koncilium i Basel 1434. Vid sådana tillfällen samlades prelater och diplomater från hela Europa. Här utbröt en strid mellan de franska, spanska och engelska sändebuden som krävde den främsta rangen och platsen för sitt rike. Detta föranledde en protest från Nils Ragvaldsson, som ville försvara sin kungs intressen.

Biskopen i Växjö var en lärdd man som talade ett elegant latin och förstod diplomatins finesser. Han börjar sitt tal med en rad artigheter till de församlade. Sedan tar han upp de argument som flera sändebud redan använt, nämligen att det rike som var äldst och tidigast antagit kristendomen borde ha främsta rangen. Därefter beskriver han goternas historia. Det är detta avsnitt som återges här nedan. Detta folk skulle först ha bott i Norden, innan de drog ut i världen för att erövra oräkneliga länder och folk. De hade till och med besegrat de romerska kejsarna, men också omvänt sig till kristendomen före dem. När goterna sedan underkastade sig Spanien, hade de försvarat den rena kristna läran med den största fromhet mot alla kättare. Och därför, utropar Nils Ragvaldsson triumferande, kan hans rike och konung göra anspråk på den främsta eller den näst främsta platsen vid detta koncilium.

Så tog den "gotiska" epoken i Sveriges historia sin början. Tankarna om goterna som svenskarnas förfäder växte sig allt starkare bland svenska prelater och historiker. En av dem hette Johannes Magnus. Han var ärkebiskop i Uppsala men tvingades lämna Sverige när Gustav Vasa öppet stödde lutheranerna. Under sin landsflykt skrev han en väldig latinsk historia som trycktes i Rom 1554. Där skildrade han hur goterna kom till Sverige strax efter syndafloden och berättade om alla deras vandringar, erövringar och lysande bragder, som ett homeriskt epos. Johannes Magnus komponerade bland annat en mängd tal som han lade i sina hjärtars mun. Han citerade Nils Ragvaldssons tal i Basel, som var en förlaga till hans egen historia.

Dessa gotiska hjärtar och tal kom att få en oerhörd betydelse i svensk politik, till exempel under 1600-talet, när korta stormaktstid. Staten hänvisade ständigt till dem för att få undersåtarna att acceptera tunga skatter och oändliga krig – och för att det övriga Europa skulle acceptera Sverige som en stormakt. Man använder samma argument som Nils Ragvaldsson vid konciliet i Basel, och hänvisar ofta till detta tal.

Fast nästan alla böcker och historier är fulla av uppgifter om goternas ursprung och om deras uppdelning och bedrifter, så är det likväl Ablabius, Dion och Jordanes som skrivit på gotiska, grekiska och latin med särskild iver om goternas historia. De berättar att oräkneliga folk utvandrat från dessa nordliga länder, det vill säga den väldiga skandinaviska halvön som kosmograferna kallar "Den andra världen". Bland dem som kom från goternas rike, det som nu allmänt kallas Sverige på grund av grannskapet till svearna, var östgoterna, västgoterna, svederna och vinulerna de första. Till dem slöt sig turkilinger och heruler och

begav sig över havet mot öster och underkuvade med tiden Egypten, Asien och Cilicien. Från dessa män, som uppehöll sig länge i Asien, härstammade amasonerna. Därefter kom Telephus som var son till Herkules och kung över goterna. Han tog Priamos' syster till äkta, förde krig mot grekerna och dräpte deras anförare Tessander. Han efterträddes av sin son Euriphilus som sägs ha deltagit i det trojanska kriget och dödats där.

Lång tid därefter regerade drottning Thamyris och hennes son över goterna och dödade persernas kung Cyrus i det skytiska kriget. Därefter besegrades Darius, Hydaspis' son, och slogs på flykten av goterkungen Anthinus. Inte heller kunde perserkungen Xerxes, Darius' son, uträtta något med sin stora här mot goternas väldiga makt. Kung Filip av Makedonien, den store Alexanders fader, tog den gotiske kung Gothilas dotter Medompa till maka, bara för att få vänskap och fred med goterna.

Vid den tid när Sulla härskade i Rom var Boroista kung över goterna. När den vise Diceneus kom till goternas provins, tog deras kung emot honom med stor heder och delade sin makt över folket med honom. På hans råd underkuvades en stor del av Sarmatien. Efter honom blev Compositus kung, lysande av förstånd och visdom. Under honom tilltvingade sig goterna Dakien, Moesien och Trakien.

Och eftersom goterna då ägde största delen av Asien och andra platser i världen, inrättade de två rikena, i öst och i väst. När romarna med tiden växte till omåttlig styrka, försökte de många och upprepade gånger underkuva deras kungar men lyckades aldrig. På kejsar Domitianus' tid dödades först romaren Oppius Sabinus och sedan Cornelius Fuscus, den romerska härens fältherrar, i olika strider med goternas kung Dorpaneus. För den segern över den romerska hären kallades goterna sedan Anses, det vill säga "De gudomliga". Den gotiske kungen Omba, som andra kallar Cymba, dödade även kejsar Decius i krig. Kejsar Gallus och Volutianus tvangs sluta förbund med dem. Om man skulle berätta allt de gjorde i Asien, hur amasonerna grundlade Dianas tempel i Ephesus och härjade staden Troja på nytt sedan den blivit något uppbyggd och hur de underlade sig otaliga folk, så skulle tiden icke förslås. Någon tid därefter härskade Amanarik över goterna, så ädel i dygd att han kunde liknas vid den store Alexander i makt. Men västgoterna som bodde i Moesien när Valens var kejsare antog den kristna tron. Den gotiske kungen Fridiger underlade sig länderna längs Donau, fällde Lupicinus och Maximus som anförde den romerska hären och brände upp

kejsar Valens som avfallit till arianerna. Trakien, Akaia, Tessalien, Pannonien och de övriga folken underkuvades av goterna. Kejsar Gratianus slöt förbund med Fridiger och Theodosius med Atanarik, Fridigers efterträdare, för sin fruktans skull. Sedan Atanarik undanröjts i Konstantinopel kom Alarik till makten. Han begav sig genast till Italien och kom lyckligt till Ravenna. Sedan han erhållit Gallien av kejsar Honorius liksom Spanien som redan nästan förstörts av vandalerna, skyndade han till Gallien och överfölls där försätligt av den romerske patriciern Stilico på själva påskdagen. Föga underligt att han tvangs återvända, och då underkuvade han Ligurien, Emilien, Toscana och själva huvudstaden för alla länder, Rom. Men han skonade alla som sökt sin tillflykt i de heliga templen. Ataulf som var Alariks släkting och efterträdde honom ombads av sin maka som var dotter till kejsar Theodosius att lämna Italien och skynda till Gallien. Han gjorde så, förjagade vandalerna till Afrika och erövrade Gallien och Spanien ...

Källa

<div>kosmograf grekiskt ord för "geograf", arianema arianismen var en lära om treenigheten som vällade häftiga strider inom kristendomen under 300-talet, Akaia, Tessalien, Pannonien de två första är grekiska landskap, det tredje en romersk provins söder om Donau, Alarik västgotisk kung som erövrade Rom 410 e.Kr.

Vår omständighetsbeskrivning är en omarbetad version av beskrivningen av talet i Ordet är en makt: svenska tal från Torgny lagman till Carl Bildt och Mona Sahlin: en antologi (1998) sammanställd av Kurt Johannesson, Olle Josephson, Erik Åsard.</div>

Taggar

1430-tal, 1434, Diplomati, Man, Svenska kyrkan

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/nils-ragvaldsson-tal-om-goternas-historia>